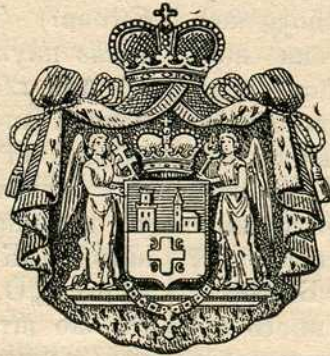

СРПСКИ СИОН

Год. IX.

Број 23.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 6. јуна 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је рукоположити дана 27. маја о. г. свршенога богослова Николу Бронзића за ђакона; дана 28. маја истога ђакона за презвитера, а монаха манастира Шишатовца Платона Радовановића за јерођакона.

По овлаштењу Његове Светости, православнога Архиепископа Карловачког, Митрополита и Патријарха српског, преузвишенога господина Георгија Бранковића, благоизволео је Његово Високопреосвештенство господин епископ Будимски Лукијан Богдановић рукоположити свршене богослове: Јована Вујина дана 23. маја за ђакона, а дана 26. маја за презвитера; — Станка Протића дана 29. маја о. г. за ђакона; а дана 30. маја о. г. за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Нова вера и нови бракови.

К. П. Побѣдоносцевъ — превео: Рад. М. Грујић

Уверавају нас, да је нашој старој вери одзвонило, да ће је заменути нова вера,

чији зраци као да се већ указују. Бог ће дати, да се то још за дуго не догоди, а ако се и догоди трајаће само неко време. Но заиста, то не ће бити доба просвете, већ доба мрака.

У нашој је старој вери — истина човечје природе, истина непосредног осећања и схватања, она истина, која се на реч божанског откривења из дубине духа, у правду одзива. То је истина — и њено зрно лежи у свакој души. За њу је речено: „свако, ко је од истине, послушаће глас Мој“.

Наша стара вера основана је на том, што сваки човек осећа у себи живу душу, бесмртну, једину, и ту живу душу не меша ни с природом, ни с човечанством, — у њој схвата себе пред Богом и пред људима, и у њој хоће вечно да живи. Својом живом душом ступа он у слободан савез са другим људима, те како њоме живи, онако и сам одговара за њу. Њоме осећа он свога Створитеља, исто тако просто, као и што живи, и у том простом осећању, независно од разума, налази своју веру.

Јављају се проповедници нове вере.

Једни се исмевају старој вери — и хоће све да разруше, не желећи да пово подигну. Други су, рекао би, озбиљнији: они траже премудрост и хоће да нам натуре своју измишљену премудрост; сваки од њих нуди нам свој производ, своју конструкцију вере, с тога, што они ипак признају и схватају неопходност вере, али само хоће да своју веру створе. Но како су јадни ти производи! Сви су они немоћни да око себе скупе и одушеве живом идејом — живе човечје душе, с тога, што ни једни од њих не стављају у центрум веровања — живи дух Божји.

У новије доба појавило се много посебних система, у којима се филозофи, сваки на свој начин труди, да за човештво створи — веру без Бога. Сви уображавају, да су таково веру створили разумом; али је то лаж. Разум човечји — када правим путем иде, не одричући факта, која постоје у природи и души човечјој — нема куд да бежи од идеје о Богу. Сувремени извор безбоштва није у разуму, већ у срцу, управо онако, као што је пророк рекао: „рече безумник у срцу своме: нема Бога“. У срцу т. ј. у жељи, извор је сваког пада, — ма како разум покушавао да си представи сваки пад. Увек са почиње с тим, као да тобож срце тражи потпуну слободу и бупи се против заповеди и против Онога, у Кога је почетак и свршетак сваке заповеди. Да би се ослободили заповеди нема згоднијег пута, до одбацити њен врховни авторитет и на његово место поставити свој авторитет, своје знање. Најстарија историја човекова вечито се понавља. „Ти сам можеж знати шта је добро, а шта је зло; сам себи можеж бити Бог“. Ето где је од памтивека извор безбоштва.

Но, свакако, чудно је, да разум сам себе обмањује. Каква би религија без Бога била, — а таково баш религију проповедају безбожници. Они веле: „место стари прича о Богу, узми реалну истину. Бога нигде не видиш; реално је — природа, реално је — човечанство. Оно није само факат, оно је моћ, која је кадра течајем векова и хиљада година, среством искуства и разума, развити се до неограниченог развића, до неисказаног савршенства. У

тој идеји је толико дубине и моћи, да је она сасвим довољна да замене сав религиозан осећај у човеку и све људе у једно свеже опћом религијом човештва“. (Зар то није исто, што и библијско: биће те као богови?) Таково је учење новије позитивне науке и тако званог утилитаризма.

Али гле с друге стране, јавља се знаменити апостол тибингенске школе богословља, ступ библијске учене критике, који је и остарио у одрицању историјских основа хришћанства. То је доктор Штраус, автор „Живота Исусова“, те автор нове књиге „О старој и новој вери“, у којој је, као што сам вели, изложио своју исповед, резултат свих својих учених истраживања и филозовских размисљања о Богу, природи и човеку. Онда, кад је он још млад био и писао свој „Живот Исусов“, он је још доста опрезно и са неким уважењем улазио у разбирање факата, освешћених вековним веровањем човештва; још се замишљено дотицао основних идеја, које леже у дубини веровања; у њему су се још чули остаци богопоштовања. Али сада, када он о Богу говори, његова реч, као да одјекује неком раздраженом мржњом противу Бога, као противу штетне и лажне басне, која је изврнула човечју мисао. Каже се „Јупитер се срди“.

Но одбацујући Бога, Штраус пада у чудно протуречје, кад неће да напусти религиозан осећај. Он у себи признаје потребу тога осећаја, признаје и присуство религиозног осећаја. Но шта њему служи за предмет, шта може имати довољно моћи за то, да душом завлада и испуни је? Не лично божанство, кога нема, — одговара Штраус, — већ васељена (Universum), која је извор сваког добра и сваке силе, те најчистијег разума, који се закона држи. Ми таражимо за ту васељену, вели он, исти онај најсмиренији осећај, који је добар човек старе вере имао спрам свога Бога.

А шта је та васељена и да ли је у њој шта духовно? Одговарајући на то питање, Штраус се јавља као присталица позитивне филозофије и новијег материјализма. Учење Канта и Лапласа о искључивом раду механичких сила у планетној системи — он безусловно раширује на

све животне појаве психичког живота, те дух човечји држи за резултат сложног рада једино материјалистичких и механичких сила. Душу у духовном смислу, Штраус не признаје. Природно је, што он с усхићењем следи Дарвиновој теорији о пореклу врста, не ограничавајући ту теорију само на појаве спољашњег света, но ширећи је слободно и фантастично на све врсте разних појава живота. Протуречја и скокови у изводима ни мало га не буне. Сваку сумњу отклања он својом *новом вером*, вером у омиљену му хипотезу — која се по његову мишљењу никако не може сложити са бићем Бога. Ништа то не смета, што ово или оно опће мишљење (нпр. о произволном рађању) још није доказано. Не знамо, како баш и када — вели Штраус. — но оно ће за цело бити доказано. У проблему о човекову пореклу он не рони дубоко својом мишљу у она тешка питања о томе, како да се разјасни и у свезу са системом доведе — порекло умних сила, моралних идеја и естетичких појмова? Све разјашњује једна, управо магичка, реченица: *природни избор индивидуа*. Заиста, ако се у том фантастичком заносу омиљене теорије налази нова вера, то она није ништа друго до *нова сујевера*. Учење Дарвиново појавило се у врло zgodно доба, као потпора проповедницима нове вере. Оно као да их је озарило новом светлошћу, као да им је донело задњи камен, који је још само требао, па да се дигне свод над целом системом. Ухвативши се за то учење многи су већ готови да прогласе или шта више већ и прогласују, да је стара вера сасвим разрушена и уништена. Са свих се страна журе, да примену начела, која је Дарвин извео, свима појавама друштвеног живота — и изводе из њих такве закључке, о којима, можда, није помишљао ни сам Дарвин. Школа, — као што се често догађа, хоће да обиђе свога учитеља и, на жалост брзо га прогласује за заостала. Међутим Дарвиново учење, само по себи, у сфери оних дата, из којих је оно изведено, једва да оправдава оне опасности по целину вере, које је све оно изазвало у многих њених ревнитеља. Система Галилејева, тео-

рија Њутнова, нова открића у геологији — изазвала су у своје време још веће немире и опасности, но вера верујућих није од њих пострадала. Исто ће то бити најпосле и са учењем Дарвиновим. Уз то, данас се још то учење не може ни признати као утврђено у науци, и први ентузијазам, који је оно покренуло, почиње већ да слаби. У њега безусловно верују само *dii minorum gentium*. Напредни људи науке почињу већ да све више верују, е је то учење у битности само хипотеза, више или мање вероватна, али још не доказана довољним бројем дата; да се закључци, што их је генијални учењак извео из својих многобројних проматрања, у самој ствари показују као смела и оптроумна опћа својства оних појава, које је он приметио, али које још много места остављају недоумици и сумњи.

Но те закључке, подигнуте на степен неизмењиве истине, понавља већ маса, као *verbum magistri*, те су с једне стране, код правих брбљаваца либерализма постали предмет говора, док су с друге стране многим озбољним умовима дали основ за множину нових умних комбинација. Ко данас не говори о Дарвину? Ко не спомиње речи: *природни избор, избор полова, борба за оцстанак*? Па не само људе лакомилене, већ и људе заиста учене и озбиљне — принуђава Дарвиново учење да чине чудне скокове у суђењима и закључцима науке; принуђава их да исказују такве мисли, које се здравом, не предубеђеном суду, чине као фантазија или безумље. То се најчешће тада догађа, када хоће уз помоћ Дарвинова учења, да сграде и доврше систему таковог погледа на свет, у ком, не би остало места Божанству. И заиста Дарвиново је учење врло zgodно као аргуменат новог материјалистичког учења. По Дарвинову мишљењу, човек је без икаквог основа присвојио себи и своје духу неки нарочити привилегирани положај у весељени; на основу тога он си уображава, да је једино он између свих животиња, под правим и личним руководством Божанства. То је заблуда, и заблуда штетна (*the pernicious idea*). Човек, као и свака друга животиња, није ништа друго,

до продукт постепеног и неограниченог развића природних облика живота. Ко год хоће, лако може извести одатле закључак, да, *дакле*, нема Бога, и нема бесмртне душе. Даље из учења Дарвинова следи, да се сви облици животога бића образују из вечног и непрестаног кретања материје, које изводи из једног облика други, с новим развићем и с новим оруђем за набављање потреба. Ко год хоће, лако одавде може извести такав закључак, да се у самој материји налази творачка моћ — а то је баш оно вечно кретање; да се у њему налази сва будућност природе и човештва — да је способна к неограниченом прогресу и савршенству, и да с тога, није нужно тражити коначну творачку моћ, још и ван саме материје, исто као и промисао Ствотитељев о васељени и човеку. Сасвим је појмљиво, да се такав извод слаже са укусом мисли, који одбацује Бога и верује у човештво. Само је не појмљиво, како може здрав разум да верује у вечност материје, одбацујући њен основни и првобитни узрок, те да верује у то, да је кретање само по себи, — кретање ма чега, јединим током — па ма и током вечног времена — кадро било да произведе све, што год си представља мило уображење. То је управо чудно.

Јадно ли ће доба бити, — ако га икад буде, — кад се удоми нови култ човештва, што га данас проповедају. Личност човекова не ће у њему много значити; а нестаће тада и оних моралних преграда насиљу и самовласти, које још за сада постоје. У име доктрине, да се постигну уображене сврхе — усавршење *порода*, приносиће се на жртву највећенији интереси личне слободе, без икаквог зазора од савести; о савести, у осталом, неће бити ни говора при погледу који одриче и саму идеју савести. Наши реформатори, премда су и сами васпитани у кругу оних престава, појмова и осећања, која одричу, нису кадри да си представе ону страшну празнину, која ће моралним светом завладати, када из њега ти појмови изгнани буду. Ма какво да је убеђење данашњег законодавца, управитеља, ма које врсте данашње власти, — ипак се над њим диже, и ако не увек свес-

но, престава о човечјој личности, о таковој личности, која се не може тако намах угушити, као што се инсекти даве. Та престава има свој корен у вечног појму, да је у сваком човеку жива душа, једина и бесмртна, дакле, која има *безусловно биће*, које не може уништити никаква човечија моћ. Отуд и нема међу нама таквог злочинца и насилника, који се не би, у сред својих насиља, са неким страхопоштовањем обзирао на живу душу, коју он силом дави. Одузмите тај појам: — у шта ће се преобрнути наше законодавство, управа наша и наш друштвени живот? Поборници личне човечје слободе страшно се варају, кад у име те слободе примају и штите нови култ човештва. —

На срећу, можемо се надати, да те нове хоризонте, за које нам вели хуманитарно учење, да ће се у будућности појавити, никад неће цело човештво угледати, већ само неки људи, па и ти само на неко време. Шта би нам могли открити ти хоризонти нове вере и новог живота, — о томе можемо судити тек по неким изводима и политичким применама, на које нам с времена на време обраћају пажњу. Ево један пример такве примене Дарвинизма у сфери практичног законодавства. Има један особити чланак Дарвинов „О корисним по човештво ограничавањима брачне везе.“ У самом почетку чланка разјашњава Дарвин како је једна од основних идеја Хришћанства — идеја о личној одговорности сваког човека за своју душу и о независности човека од других људи у духовној му сфери. Услед тога држи се, да је човек у праву располагати, на своју одговорност, и својим телом. Та идеја и то право, по Дарвинову мишљењу треба да уступи акту новог закона, који је он открио — његовој тако званој еволуционој доктрини. Човек има право да слободно располаже својим телом, те и да си дозволи задовољавање телесних потреба само у толико, у колико се ово или оно слаже с нормалним развићем *здрогорода*. И тако према томе, како наука Дарвинизма буде из својих проматрања факата материјалног живота, изводила нове изводе и опће црте закона еволу-

чије, ^{и в.} законодавство ће моћи, а и дужно ће бити да ограничи личну човекову слободу, на и у задовољавању његових органских потреба — — —

Ослањајући се на статистичка дата, сабрана у два, три учена дела о физиолошком утицају наследства на човечји организам, Дарвин тврди, да у Енглеској на сваки 500 људи долази по једна луда, да то лудило у већини случајева долази од наследне наклоности к њему, која се предаје браком и рађањем; те да се број појединих случајева лудила с временом множи у геометријској прогресији. И тако, породу човечјем прети страшно, неограничено раширење зла, против кога се морају предузети озбиљне мере. Тај закључак може се одобрити; по ствар је у томе, какве мере треба предузети. Дарвин, са своје тачке гледишта предлаже, да се до крајних гравица ограничи у човечтву слобода ступања у брак. „Нужно је, вели он, побољшати, оснажити физички организам у природи човечјој; у ту сврху треба да измислимо вештачко средство, које ће да *замене ослабеле моћи природног избора* (natural selection). Само уз такав услов могуће је прогрес у породу човечјем. Mens sana in corpore sano. *Успеси лечничке вештине* служе у овом случају *не на ошћу корист, већ на штету*. Нема сумње, да се у маси нашег цивилизованог друштва снизи ниво здравља до грозних размера, и да лечничка вештина, *подржавајући слабе организме*, само ће увећавати зло за *будућа поколења*. *Нужно је, по Дарвинову мишљењу, умањити број слабих, који долазе у коштан са силнима у борби за оцстанац*.“

А ево какова средства предлаже Дарвин законодавцу, да би се та сврха постигла. Све досадање законом признате сметње ступања у брак, ваља да остану у снази. Уз то закон треба, *прво*, да призна као главан повод брака појаву неких болести код једног од супруга. А какве су то болести? Дарвин приводи читаву номенклатуру разних болести, које се наслеђује; ту наглазимо болести плућа, желуца, јетре, костобуљу, скрофуле, ревматизам и т. д. тако да сваки супруг или супруга, који немају херкулско здравље морали би сваког часа

стрепити за целину своје брачне везе, тим више, што би то раскидање услед болести било у свези са државним интересом, или боље рећи с интересом свега човештва. *Друго*, Дарвин предлаже да се уведе опћа система медицинског прегледа, како би се констатовале поменуће болести, по образцу у *Немачкој примљене системе прегледа за констатовање способности на војничку службу*. *Треће*. Дарвин предлаже, да се постави ово правило: нико не може ступити у брак, док не докаже, да му се никад у животу нису појавили знаци и својства лудила. Но и то је мало. Он би још морао показати и *своје чисто родословље* (untainted pedigree), т. ј. морао би доказати, да његови родитељи, па шта више и даљни рођаци у правој и побочној лози, никад нису имали сличних знакова. Све је то нужно — вели Дарвин, стога, да би се у маси човештва знатно умножавала способност срећи (capacity for happiness), с уништењем главне сметње срећи, т. ј. болести.

Да ли се могу уводити таква ограничења? пита сам Дарвин, и одговара: глупост! Таква ограничења већ постаје у разним брачним законима. За доказ приводи он три странице примера из разних законодавства, по највише из варварских, спомињући низгред Пруску, Сијам, Китај, Мадагаскар и острва с тунгузима. Њему се допада свака забрана ступању у брак и сваки повод разводу. На крају својих речи он се не задржава ни на најједноставнијем питању, које му се могло поставити: шта ће, на име, користити законите забране брака, када се не ће моћи задржати природно полно опћење ван брака, па дакле, и рађање деце? Можда је то питање и пало на ум автору, али му се чинио као довољан одговор, приведени у том истом чланку пример у Јапану где се *проституција* не само трпи, већ је и држава потпомаже, са разлога, што се њоме задржава *претерано многење људи*...

Тако суди сам првоврховни апостол дарвинизма! Очеvidно је, да он за основни закон бића држи „*чување силних а истребљење слабих*“. И управо то правило хоће он, да подигне на *основни закон* за грађан-

ско друштво. Ето пример крајњег запоса једностраном идејом властитог проналаска. Осим ње — будући законодавац друштва не види и не признаје дакле, никаквих других мотива у животу и развићу осим физиолошких. Моралне мотиве он и не спомиње. Јаке и слабе организме сматра он као бројеве, апстрактне величине, с којима он матемачки оперира! Он си пита више, не задаје ни питање о томе: да ли ће силнима преостати снаге, кад изгину сви слаби? Он неће да зна за ону сушту истину, да свака сила расте радом, окушавањем и вежбањем, те да ти силни неће имати на чему да окушавају и повраћају своју снагу, када не буде више слабих, који траже помоћ и заштиту; да и најслабији, кад би у потпуном добру расли, могу да се оснаже, да добију снагу и буду кадри предати је другом поколењу. Најпосле, да ли ће и силни, који остану у природној борби, кадри бити, да послуже усавршењу народа, ако се моћ њихова буде подржавала механичким процесом на рачуи слабих?

Пригодна проповијед,

изречена на св. Константина и Јелене о храму пркве у Уштици.

Љубезна браћо!

Као и сваке године, ево нас тако и данас овђе, у овом храму Божијем, да прослаavimo у њем светитеље оне, којијем је храм овај посвећен: свете и равноапостолне царева Константина и Јелену.

Другда смо се дану и празнику овом необично радовали и за њ се спремали; другда смо дан и празник овај славили у храму Божијем, ево овако као и данас: топлом молитвом, побожном и лијепом пјесмом црквеном, завјетом и поклоном матера цркви; а већ вани и у кућама својим: весељем и игром, пјесмом и пјеванком невином српском; топлијем и урднијем дочеком пријатеља, знанаца и сродника својих, који нас по старом обичају обилазаху на данашњи дан. А данас нас, ево, свијех суморна лица, заплакана и сузна ока у храму овом Божијем. Ево нас овђе, да учинимо и извршимо своју хришћанску дужност; да се помолимо Оцу свом небесном и препоручимо у велику милост Његову; да преста-

вимо и Њега и светитеље данашње овијем прекраснијем пјесмама црквенијем, а већ збора и весеља српског нашег старог — нема. Њега је однијела мутна и хладна ова вода, што но је однијела труде, муку и зној наш овогодишњи, храну и хљебац насуитни. Пак тако у мјесто ведријех и веселијех лица, гледамо само тужна и суморна; умјесто весеља, пјевања и радоснијех поклича, слушамо само кукање, јадиковање и туговање.

Јест, љубезна браћо, Бог милостиви, послао је на нас велико искушење. Послао је на нас невремена, буре и непогоде; воде и поплаве, које нам отеше и отплавише земље и усјеве, поља и ливаде наше родне и плодне, нашу храну и брану. И тако ми стојимо данас скрштених руку, сломљене наде, ојађена срца и гледамо очајно у будућност.

Ну, застанимо мало, разаберимо се! Бог је послао на нас велико искушење, рекосмо, а ма промислимо мало и запитајмо се, да није томе разлога било? Божији су путеви неиспитани, истина је; ко може намјеру и вољу Његову да прозр'је и сазна? али су путеви и стазе наше знане нама, пак вратимо се часком по њима мислимо и разгледајмо, да ли на њима нема што гођ, што је прст Божији против нас подигло. Да ли нијесмо, можда, заслужили казну и опомену ову? Јесмо, љубезна браћо, и ја мислим, е нема тога међу нама, који ће порећи, да је нијесмо заслужили. Заслужили смо је и као људи и хришћани и браћа и родитељи и старјешине. Или зар нијесмо? Јесмо ли Бога Господа свога љубили и поштовали, Бога се бојали; Богу се молили свагда; на Бога наде своје полагали? Како смо име Његово светили и поштовали? Како смо светили дане нећељне, — те дане Божије? Јесмо љубили и поштовали родитеље своје, који нас одхранише и на ноге подиглоше; јесмо ли их у старости и немоћи њиховој неговали и бранили? Јесмо ли чували и штедјели туђ живот, туђе здравље, туђ образ, туђе поштење; туђе име и глас добри? Јесмо ли прости и чисти били грешнијех похота и жеља? Јесмо ли чували и штећели туђу муку и имовину? Када смо припазили и причували туђе дијете, туђе блашче, туђу њиву, туђе поље као своје? Јесмо ли се икада радовали искрено туђем добру и напретку? Зар нас није мучила тада несретна завист? Зар се нијесмо веселили туђем злу,

туђој несрећи? Када смо помогли и руку пружили у злу и невољи брату свому, који је наше помоћи тражио? Нијесмо ли гледали и настојали, да га још дубље у несрећу увалимо; нијесмо ли се несрећом његовом спрдали? Када смо пожалили сироче туђе и сиротињу његову? Јесмо ли икоме добро учинили? Јесмо ли икоме право мјерили, право судили, право чинили, право говорили? Јесмо ли били брату — брат, ближњему — ближњи, човјеку — човјек, или свакоме туђин, свакоме непријатељ, сваком злотвор? Јесмо ли цркву своју свету љубили и поштовали; гласа њезинога слушали? Гђе су нам светиње наше старе, гђе постови наши? Зар нијесмо све погазили и презрели? Како смо ђецу своју, тај најдрагоценији дар Божији одхрањивали и уза њих приањали? Шта учинисмо од њих? Не заслужујемо ли, дакле, казне Божије? Ох, метнимо руку на срце, љубезна браћо, пак признајмо грјехоту и кривицу своју! Признајмо, да смо Бога и Створитеља свога тешко увриједили; љубав његову безкрајну мржњом презиром и заборавом; милост и добротина, којијем нас од колијевке обасипа, злом и незахвалношћу вратили. Јест, грјешни смо, тешко смо грјешни, пак зар имамо онда и срца и образа; зар се можемо и смјемо чему бољем да надамо?

Господ нас је Бог казнио. Десницу Своју, милостиву и штедру, дигао је са нас, пак нас ево, гђе кукамо и прси бијемо; гђе очајавамо и здајамо!

Али, и у овом нашем данашњем тешком и очајном положају, има још наде. Натмурено небо среће наше, прогањује зрачак давног сунашца Божијег. — А тај зрачак, — то је *покајање*. Јест, љубазна браћо, покајмо се, освијестимо се, пренимо се! Обратимо се опет Богу и Господу свом; будимо опет људи Божији! Чунајмо из врта нашег душевног коров и драч онај, што но је отео се и овладао њиме; што но је угушио све цвијеће Божије у њему. Јест, цвијеће Божије: и вјеру и љубав и наду хришћанску, и милосрђе и доброту, и благост и кротост, и правду и истину, и братство и слогу, и стид и поштење. Учимо се на ново у Бога свога вјеровати; Њега се бојати; Њему се молити; Њега љубити и поштовати; у Њега се поуздати. — Оживимо опет у срцу свом љубав ону свету и небесну, љубав братску, љубав спрам цијелог свијета Божијег. Оживимо стару слогу,

старо братство, стару вјеру, старо поштење. Прионимо један уз другога, као права браћа и једна ђеца Божија. Недајмо срцу своме, да га растаче црв зависти и злобе, црв себичности и саможивости, што но је раздијелио данас брата од брата, пријатеља од пријатеља, човјека од човјека.

Прионимо један уз другог, а сви заједно уз Господа и Бога свога, своју свету цркву, свијем срцем, свом душом, свом снагом, свијем животом својијем, пак ће нас сунашце Божије љубави и милости опет огријати и донијети нам старе оне среће, старог добра, старог берићета, старог благослова Божијег. —

У Јасеновцу пред св. Константина и Јелену 1899.

Д. К.

Заповеди о девет јеванђеоских блаженстава.

П. М. Бородин. С руског превео: Дим. Витковић.
(Наставак).

8. Осма заповед о блаженству.

У изрекама својим о блаженству Христос Спаситељ слика путеве за постизавање блаженства. Он у првим својим изрекама показује, какове су врлине потребне, да би наследили царство небеско. У двема последњим изрекама Христос говори о тешкоћама, које стоје на путу к блаженству, учи да у жудњи за блаженством морамо бити спремни, да подносимо на путу к блаженству лежеће тешкоће. Блажени изгнани правде ради: *ἵκω τῆχῃ ἐστὶν царствίῃ небесноῦ* — *благо прогнанима правде ради, јер је њихово царство небеско* — говори Христос. Ево тешкоће на путу к блаженству. Они, који жуде за блаженством, морају бити спремни гонењу за правду. То је — тешкоћа на путу к блаженству, но то је и средство за достигнуће блаженства. Кога дакле треба разумети под прогнанима *правде ради*? У чему се састоји подвиг њихов, ради кога се они удостојавају блаженства у царству небесном?

Понекада неки навуку на себе гонење ради своје кривице. Тако н. пр. неразумна, груба и неумерена ревност ма за каквим обичајима и навикама може узбунити умове и раздражити срце и изазвати гонење. Упорна и неразумна жеља ма по коју цену бранити ма какву мисао, само зато, што је она своја, може

www.unib.rs
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

произвести узбуну и изазвати гонење. Разни неваљали поштуци, разна по друштво штетна дела, као штетна за све, природно изазивају гонења. Узроком сличних гонења је непромишљеност, својевоља, грешност. Ако неко у таквом случају страда, то не значи stradати за правду. Тада страда без заслуге; страдања и гонења тада му не дају учешћа у блаженству. Св. апостол Петар похваљује страдајуће, гоњене, но додаје: *само да не пострада који од вас као убијца, или као крадљивац, или као злочинац, или као онај, који се меша у туђе послове: а ако ли као хришћанин, нека се не стиђи, већ нека слави Бога у овом уделу.* (1. Петр. IV. 15.—16.)

Тумачећи речи Господње — *благо прогнанима правде ради* — св. Јован Златоусти говори, да овде треба разумети оне, које гоне „ради врлине, ради заштите других, ради побожности, јер правдом обично назива Он (т. ј. Христос) потпуну побожност душе.¹⁾ Правда је дакле вера Хришћанска и живот по заповестима Христовим. Значи, да они, који траже блаженства, морају бити спремни поднети гонења ради добродетељног и побожног живота по учењу Христа Спаситеља. Није ли то зар чудновато? Та права вера, побожност, правда тако су благотворне за људе, оне уносе у друштво људско узајамну љубав и јединство, рађају у њему добре нраве, укоренењу мир и поредак. Зашто дакле свет не љуби правду, зашто он гони побожност? *Сав свет лежи у злу* (1. Јов. V. 19.) и човек *заvoleо је... више злобу, него ли доброту, неправду, него ли истину да говори.* (Ис, LI. 5) Таково је својство људи, оданих греху. У сваком човеку грешно тело... *жели против духа, а дух против тела; и ово се противи једно другоме.* (Гал. V. 17.) Но још је то боље приметити код човека, који живи по телу, који је одап чулности: њему је туђа врлина, њему је непојмљива побожност. *Телесни човек, говори апостол, не разуме, што је од Духа Божјега, јер му се чини лудост и не може да разуме.* (1. Кор. II. 14.) Човеку грешном према томе не допадају се они, који живе побожно и добродетељно. Врлина побожних служи као изобличење грешних, она их стешњава, боде им очи. Њима је тешко видети своје изобличитеље, они их мрзе. У својој само-

заборавности и у своме слепилу они би желели, да би сви њима слични били и ишли истим раскршћима, по којима они сами јуре пропасти. Људи добродетељни су за њих као нека препрека на њиховом путу, и они их нападају, гњету на све могуће начине. гоне. Прекрасно слика Премудри одношај људи грешних према добродетељним. Послушајмо, како он о том говори. „Притеснимо бедника праведника — тако умују људи грешни — сила наша нека буде законом правде; јер се млитавост показује бескорисном. Спремимо ударце праведнику, јер нам је он на терег и противи се делима нашим, укорава нас за грехе против закона, и срамоти нас за грехе нашег вазпитања; представља себе, као који има познавања о Богу и назива себе сином Господњим; он је пред нама изобличење наших помисли. Тешко нам је и гледати га, јер живот његов није подесан за живот других, и изврени су путеви његови; он нас сматра мрским и удаљује се од путева наших, као од нечистоће; ублажује конач праведних и поносно назива Бога оцем својим. Да видимо, јесу ли истините речи његове, и испитајмо каква ће бити судбина његова; ако је тај праведник син Божји, то ће га Бог заштитити и и избавити из руку непријатеља. Кушајмо га увредом и мучењем, да би сазнали смиреност његову и видели питомост његову; осудимо га на срамотну смрт, јер — по речима његовим — за њега ће се старати.“ (Прем. Сол. II. 10—20.) Тако су говорили и тако поступали грешни људи у време премудрога Соломона. И свагда, и пре и после, и некада и сада, зли не љубе добре, развратни људи мрзе праведне, грешни гоне добродетељне. *А сви, који хоће побожно да живе у Христу Исусу, биће гоњени* — говори св. апостол Павле. (2. Тим III. 12.) И заиста они, који желе добродетељно живети и вршити све у славу Божју, непрестано су изложени гонењу. Доста је где-кад само хтети добро учинити, па да се искусе на хиљаду непријатности, да се сусретну на хиљаду препрека, да се виде побуњенима против себе све буре светске. Свет такви јавља своје незадовољство, ад рига своју злобу, све се оружа Ревност за добром сматраће као ревност не по разуму, човека добротелнога сматраће као да је мало помешан у памети. Ко проводи побожан живот, тога ће назвати назови-свецем, човеком заосталим, човеком ус-

¹⁾ Михаил: тум. св. део 1. стр 84. у руск.

ких погледа. Код кога се види хришћанско саучешће, код тога — рећи ће — може се приметити слабодушност, нервна раздраженост; ко чини милостињу, то је — рећи ће — глупа расипност. Твоју јавну молитву назваће лицемерством; ти долазиш до молитвене радости, то је по мњењу света, — скоро лудост. И шта ти још све не говори пакост света, када види добродетељ и побожност! Зато се и догоди добродетељи, да слуша исмевања, окуси подбадања, трпи гонења. Труди, и заслуге побожних и правдољубивих срастају се са ненажњом од стране неправде и неваљалства садашњег времена. Они се лишавају справедљиве части, дужне наплате. И тако се свагда и у свему правда гони и прогони. На ове за правду гоњене и односе се речи Спаситељеве: *благо прогнанима правде ради.*

Поднесећи гонења за правду ми морамо обратити будну пажњу на оне осећаје, који се природно могу породити у срцу нашем у одношају према нашим гонитељима. Потребно је на све могуће могуће начине препречити, да се не породи у срцу нашем не само мржња, освета, злоба, огорченост против гонитеља, него чак ни нерасположење према њима. Христос заповеда, не само да угушимо зле осећаје у одношају према гонитељима и непријатељима, него да се спрема њих односимо свагда са добрим расположењем. *Молите се за оне, који вам чине неприлике и гоне вас — говори Он — да будете синови Оца вашег који је на небесима* (Мат. V. 44—45.) Но угушујући у себи сваки зли осећај према гонитељима, трпељиво подносећи њихове увреде и гонења, не следи, да останемо свагда ћутљивима. Треба умети одлучни одговор дати о својој вери, о својој нади, да би се посрамило неваљалство.

Одговори безумнику према безумљу његову, да не мисли, да је mudar — поучава Премудри. (Прич; XXVI. 5.) Зато се већином и множи неправда, зато и подиже дрско главу своју, што је мало озобличавају, што јој дају вољу, слободу. Напротив треба отворено и смело изказивати свету правду, а незакониту неправду треба изобличити, изобличити са кроткошћу и трпељем. Обвеза је хришћанина тежити, да би *одступио од неправде сваки, који спомиње име Господње.* (2. Тим. II. 19.) Тада ће правда царевати, како јој приличи, а неправда биће посрамљена и искорењена, и

неће с бестидношћу високо подизати главу своју. Некада чак обвезе звања и положаја изискују, да се при виђењу неваљалства и неправде изобличе пороци и безакоња и објави истина. Тако су н. пр. пастири цркве дужни изобличити пороке стада; људи образовани и просвећени дужни указивати грубима и необразованима на њихове пороке, на њихове грубости и лажне појмове. То изискује дуг братске љубави, томе побуђују обвезе милосрђа. Ако ова изобличавања буду имала и врло мали успех, то не следи, да их прекинемо, не следи, да малакшемо у својој срчаности за изобличењем неправде. *Кажем вам — говори Христос народу — да ће бити радости на небу за једнога грешника, који се каје.* (Лук. XV. 7.) Не треба се бојати и страшити, ако та изобличења изазову неблагодарност и чак мржњу, као што то често и бива. Већ ове непријатности морамо трпети ради свете правде. И шта су ове непријатности према оним утехама, које пружа правда. Када човек говори правду и поступа по правди, у њега је савест чиста и мирна. Сви поштени и праведни људи свагда се односе према њему са уважањем. Но што је више свега — правда је пријатна самоме Богу. Обвезан да говори и дела правду, обвезан да трпи, ако је ради ње гоњен, хришћанин није дужан тражити да га гоне, није дужан намерно изазивати таково гонење. Овакова ревност не би била по разуму, ревност не за похвалу и недостојна хришћанина. И Христос је шаљући ученике своје на проповед, заповедио им, да ако их гоне у једном граду, нека беже у други, а не да навлаче против себе гонења. (Мат. X. 23.) Ето то су обвезе хришћанина, када га гоне за правду, када га прогоне ради добродетељи и побожности.

(Наставиће се.)

Епископи Вршачке Епархије.

Написао: **Митрофан Шевић**, архимандрит хоповски.

(Свршетак.)

Јосиф Рајачић. 1834—1842. Родио се у Лучанима у бившој огулинској регименти 20. јула 1785., од оца Луке свештеника и матере Василије. Крштено му име беше Илија.

Основну школу свршио је у родном месту своме, гимназијске науке у Карловци, а филозофију у Сегедину. У Бечу слушао неколико месеци науке на универзитету, па се након кратког времена врати кући.

По жељи владике горњокарловачког Мојсија Миоковића покалуђери се 10. априла 1810. у манастиру Гомирју и том приликом добије име Јосиф.

Као гомирски јеромонах највише се бавио уз владику у Плашком и ту постао протосинђел.

Год. 1811. био је већ архимандрит гомирски.

Када је 1812. год. владика Мојсије Миоковић у Беч позван био, администрирао је горњокарловачку дијецезу све до повратка владиног, па и по његову повратку неко време још, с малим прекидањем до 1822. године. Од овога доба на позив епископа Јосифа Путника управљао је пакрачком епархијом (Милекер *ibid.* стр. 38).

Кад је 1817. год. Цар Франц I путовао Хрватском, тада болни епископ Мојсије Миоковић изашље младога архимандрита Јосифа, да Цара на његову путу са епархијским клиром и народом по православним парохијама причекује и поздравља, те је тиме пажњу царску на себе обратио био.

На предлог митрополита Стефана Стратимировића именује га Цар Франц I за епископа далматинског, те 24. јуна 1829. буде посвећен за епископа далматинског у карловачкој саборној цркви, те свечано иншталован у Шибенику 6. октобра и. г.

Пошто је провео пет година у Далмацији, буде премештен 1834. године на епархију вршачку, којом је управљао све до свога ступања на престо митрополитски.

За архиепископа и митрополита карловачког наименован царем Фердинандом V. дана 19. септембра (1. окт.) 1842.

Умро 1. (13.) дец. 1861. као архиепископ и митрополит карловачки и патријарх српски у Ср. Карловцима и 9. дек. свечано сахрањен у катедралној цркви карловачкој, код леве певнице.

Стефан Поповић. 1843—1849. Родом из Чакова у Банату. Отац му је био Јован намесник у Чакову а мати Јулијана рођ. Георгијевић, кћи Јована Георгијевића пароха панчевачког.

Беше питомац и протођакон епископа пакрачког Јосифа Путника.

Више је година пробавио као консисторијски бележник и професор богословије у Вршцу.

1834. децембра 4. као јеромонах и бивши професор у богословији вршачкој произведен

за протосинђела у манастиру Крушедолу од епископа бачкога Стефана Станковића а по благослову митрополита Стратимировића.

Био је настојатељ манастира Ковиља, у бачкој епархији, и то као архимандрит од 1835—1839. год.

Год. 1839, лицем на св. Саву изабран је као архимандрит ковиљски од црквене оућине новосадске за члана патроната српске гимназије новосадске.

У синоду 1838. год. изабран за епископа пакрачкога, и као такав Превишњом одлуком од 26. маја (7. јуна) 1839. и потврђен.

Год. 1839. септембра 17. посвећен за епископа пакрачког у саборној цркви карловачкој. Реч његова при посвећењу штампана је у Летопису књ. 49. стр. 27—35. На дан посвећења му поздрави га А. Ристић одушевљеним поздравом и лепом песмом.

Год. 1843. премештен на епархију вршачку превишњом одлуком краља Фердинанда V. од 3. фебруара 1843., те је 15. априла и. г. на светли четвртак држао свечани улазак у своју нову епархију. Иншталован за епископа вршачког краљ. комесаром Јосифом Рудић, бачке међе врховним жупаном

И као епископ пакрачки и као епископ вршачки имао је да се у својим епархијама бори против уније, те је имао тешких дана да издржи.

Али за њ најтежи дани наступише бурне 1848. до 1849. године. Владика Стефана жигосаше „мађаронством“, те је услед вике и хајке на њ много патио и препатио и тужно, као ваљда ни један епископ, свршио. Год. 1849. 8. (20.) јануара долази у Вршац сам патријарх Јосиф Рајачић, те му прво дело по доласку беше, да је владику Стефана лишио управе над вршачким владичанством, из узрока тога, што је владика Стефан нагињао и пријатељно се с Мађарима, и посла га у манастир Фенек

Патријарх писмом својим од 14. јануара 1849. бр. 202. јавља вршачкој консисторији, да је епископ Стефан лишен управе епархије вршачке и отправљен у манастир Фенек, док се ствар његова коначно не испита, те постава за време ове суспензије његове архимандрита Патрикија Попескула за администратора, и позива консисторију, да се од сада не спомиње више у цркви име епископа Стефана, већ патријарха Јосифа. А архимандрита хоповскога

Натрикија Попескула пак извештава писмом својим од 19. јануара 1849. бр. 253., да је епископ вршачки Стефан ради политичких испленија интернират у ман. Фенек, где има остати док се не извиди његов преступ, те га позива, да се ода у Вршац и да прими епархијску управу.

Епископ Стефан после кратког боловања од тифуса умре 21. јуна 1849. у селу Бежанији; те земни му остаци пресени буду 22. јуна и. г. у манастир Фенек и сутра дан епископом пакрачким Стефаном Крагујевићем опојани и сахрањени у гробници црквеној.

Владика Стефан беше добричина и племенити човек, да су га и Пакрачани и Вршчани волели а нарочито Јован Поповић Стерија, који га у свом „Даворју“ лепо оплакао у песми под натписом: „Владика Стефан Поповић (6. јануара 1849.)“ и „Надгробије Стефану Поповићу, владици вршачком“.

Српско православни манастири епархије вршачке.

Натписао: Лука Поповић, парох панчевачки.

Писати о постанку и историји српско православних манастира епархије ове, значило би, вратити се скоро петстолетној прошлости народа српског у крајевих ових, и по њој трагати, разбирати и испитивати постанак, основање и развитак манастира.

Посао овај, био би веома благодаран, али и по све мучан; ми се не би бојали муке и труда, кад би нам извори, са којих би си могли поцрпсти праве светлости у питању овом, на расположењу били. Али су ти извори, жали Боже, посве оскудни. Ако их је и било — а морало их је бити — они су понестали, чему се није чудити, кад проучимо историју оног земљишта, на ком су манастири ови постали и поникли.

Чести, велики и крвави ратови на земљишту равнога Баната, који је од 166 година стењао под силом и влашћу турском, немилице пустошен и разораван, нису поштедили ни све свете задужбине, које у оваком добу нису могле напредовати, а још мање сачувати изворе и споменике, који би нам данас могли причати и казивати историју њихову, и дати нам светлости у расправљању питања овог.

Ослонити се с једне стране на само предање, које је прелазило с уста на уста; о-

слонити се на оно мало бележака и записа из старине о појединим манастирима, које бележише и забележише браћа манастирска, по сећању и памтењу, није и не може у овој ствари бити довољно. С друге стране, написати историју манастира и задовољити захтеве критичке историје, није на жалост могуће, јер не само у даљој прошлости, већ и у новијем времену, нисмо ми Срби сви и свуда били прожети свешћу и дужности, да према светињама свог историјског живота, историјских споменика и културних установа, водимо и бележимо, све важније моменте у животу народа нашег, нарочито наших манастира, некадањих огњишта верског и просветног нам живота. Шта више, на нашу црну жалост и не малу срамоту, онде, где су и постојали споменици, записи, књиге, утвари и разне старине, које са незнања и неразумевања, са нехата и немара, са оскудице пијетета, све је то или погубљено, уништено, забачено или разнето, те отишло или у непозвате руке појединца, или труне где год по епархијским архивама, до којих још није доспела вешта рука да их преврне, пролиста, проучи и обелодани.

Саме пак манастирске архиве нису нам у стању у питању овом дати светлости и бити у помоћи, јер су веома оскудне, те сем обичних ствари, записа и бележака административне и привредне природе, не пружају никог историјског градива.

Са оваке оскудице извора, није дакле могуће очекивати какву критичку историју наших епархијских манастира. Може бити, и дај Боже, да ће се временом наћи вештије перо и окретнија рука, која ће заронити у архиву наше епархије и потражити у њој све оно, што се односи на историју овоепархијских манастира, те дати бољег и свестранијег градива за оваку работу.

Ми се овом приликом морамо задовољити, већ према обиму ове књиге, за сад кратким историјским цртама и описом појединих манастира, на основу података, који су нам у овај мах при руци били.

Нема и не може бити сумње, да су овоепархијски манастири као и остали, споменици велике вере и големе љубави према св. православу; сведоци великог пожртвовања народног, задужбине српске властеле, који су потпомагали подизање манастира, да у њима и око

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

њих; народ српски тражи и нађе склоништа и огњишта своје верском одушевљењу, просветном и народном напретку.

Ово епархијски манастири поникли су на земљишту и средини српског народа у ових крајевих, који пре велике сеобе народне, већ овде својим верским и народним животом битисаше.

Народно предање и песма народна прича и приписује подизање и грађење мало не свих српских манастира, како у старој отаџбини својој, тако и у новој, српским владоцима. То исто предање казује, да су и овоепархијски манастири, задужбине српских владалаца. Колико је у овоме праве истине и вере, то је тешко одредити, кад нам из оног доба, није при појединим манастирима остало никаквог важнијег писаног споменика, повластице, основног или дародавног писма, на основу којег би могли праву истину констатовати. Често се по неко предање, поред свег изгледа своје вредности, коси са испостављеном историјском истином, а често се по негде с врло мало разлике слаже и подудара са историјом.

Ако строгог историчару питање постанка и основаоца манастира не може бити равнодушно и све једно, ми држимо, поред свег респекта што смо га дужни одавати критичким историјским студијама, које на свом месту и свом пољу имају и имаће увек своје еминентне вредности и важности, — да народу нашем није шкодило а неће му ни у будуће шкодити, ако му се подржи досадања вера његова, о светим задужбинама овим и њиховим основаоцима.

Било једно или друго, било да су манастири наши задужбине српских владоца, или да су их наши калуђери по бегству од Турака 1526. године и доцније заједно с пожртвовањем народа српског подигли и зидали, они су од заманде, па све до данашњег дана, светли споменици наше прошлости, велике вере и пожртвовања; па поштујући те светиње, нека нам је мила и слатка вера њихова постанка.

Примедба. Ови податци о манастирима у вршачкој епархији, састављени су чисто по неким нашим домаћим изворима и нашем народном предању. Но автентичног материјала о манастирима имаде и у светским историчким изворима, који нису овде разређени. Тако се знаде за светопретечни манастир Месић, да су га по свој прилици основали они православни калуђери, које је још под Стеваном I краљем Угарске прогонила римска пропаганда из горње Угарске, одузев им тамошњи њихов светопретечни манастир, на што ти калуђери добоше овамо у доњу Угар-

Месић*)

Манастир Месић води име своје по имену потока Месића, који извире у планини и шуми манастирској под црним врхом, и протиче поред манастира као и поред вароши Вршца. По предању једних, манастир је овај, као и сви други манастири задужбина српских царева и деспота, који су овом манастиру нарочитим повластицама даровали земље, шуме, винограде и др. али се те повластице погубише са често и тешког страдања од стране Турака, који су пустошили крајеве банатске док су у Банату господовали, а нарочито не штедише манастире.

По предању пак других, манастирске браће и осталих становника банатских, свештеника и световњака, прича се да је неки монах именован Арсеније Богдановић, родом из Србије, дошавши из св. Горе Атонеке из манастира Хилендара, по дозволи српских царева, подигао и основао Месић, а њега пак рукоположио је за свештеника св. Сава, и поставио га манастиру Месићу за игумана око 1225. године.

Када су Турци завладали Банатом, спалише и разорише манастир Месић; старију браћу манастиреку погубише, млађу одведоше у ропство, а писмена, протоколе и привилегије нешто однесоше, а нешто спалише. Кад су Турци 1716. г. морали напуштати Банат, насрнуше опет на манастир овај, спалише га; неке калуђере погубише, а неке собом одведоше. На скоро после овог догађаја дође јеромонах и пострижник манастира Крушедола, Мојсеј Стефановић, са још три брата и више монаха из других манастира, те помоћу милодара правосл. хришћана, обновише Месић, зданија покрише и тако рећи из основа га подигоше. Поменути јеромонах Мојсеј, 1743. г. ишао је у Русију да купи и проси милостињу, те је по повратку своје из Русије

ску и основаше ту близу Вршца нов светопретечни манастир т. ј. Месић. (Види К. Fessler, Geschichte Ungarns, Leipzig 1815. I. 678.) А таквих автентичних података има и о другим манастирима. — Ми ово вадино из већ споменутог опширног меморандума епископа Емилијана Кенгелца од 1883. с том примедбом, да при будућем издању овог шематизма, на сваки начин ти автентични податци ваља да буду употребљени, јер онда ћемо тек да имамо сигуран преглед о прошлости наших манастира.

Епархијско бележничтво.

*) Податке из најстаријег доба преведосмо из књиге: Кратка повест о општежител. манастиру Месићу у тамишв. Банату од постанка му 1225—1797 г. Напечатана трошком благор. г. Димитрија од Аси-Марковића станом. вршачког и сл. комитата темишварског асесора. У Будиму 1798. 19. страна, мале осмине, на цркв. слов. језику.

WWW.UN
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

донео манастиру књига, икона, св. утвари, литију па и писмену граматуку царице Јелисавете, којом ова заветује, да ће годишње манастиру Месићу давати три стотине рубаља. Грамата се ова чувала у манастир. архиви, али ју је узео на прочитање и увиђење покојни епископ вршачки, Вићентије Поцовић, те је никад није манастиру повратио, и ако није у архиви манастира Шишатовца, онда није могуће знати, где је и шта је с њоме.

Црква је манастирска средње величине, изнутра је измолвана; обновљена је и украшена 1793. епископом вршачким, Јосифом Јовановићем Шакабентом трудом архимандрита некад. Мојсеја Василијевића и братства манастирског. Манастир нема никаквих старина ни писама, све је то пропало и нестало.

При редукцији манастира године 1776 — 1777. беху два манастира у близини Месића — манастир Шемљуг и манастир мало Средиште, такође задужбине српских деспота — укинута. Добра манастира ових одузе кр. камара, а Месићу манастиру толико земље придода, колико се из она два манастира одузело.

Манастир Месић нема толико поседа, јер је кр. камара дату земљу одузела, а при премеравању манастирских земаља, знатно су границе сужене, а тиме је манастирско добро смањено.

Манастир Месић пострадао је 1788. г. од Турака последњи пут. Начеоници манастиреки бивали су све до редакције игумани, а после редакције по наредби царевој, бивали су начеоници архимандрити, и први беше Јован Фелдвари, родом и Ст. Андреје, затим Мојсеј Василијевић из Карловаца, па по том Вићентије Љустина из Медака у Лици.

Храм је манастира: Рождество св. Јована Претече, или Ивањ-дан. Манастир је удаљен од Вршца $\frac{3}{4}$ сахата, и лежи у лепом положају предела. Оволико из старине по поменутој књижици, ненознатог писца.

Братство:

Гервасије Грујић јеромонах, рођ. у Павлишу 1869.; рукоположен 1898. од високопр. г. епископа Гаврила.

Викентије Вукосављевић, јерођакон и намесник. Рођ. у Загребу 1869. Свршио шест гимназ. разреда; рукоположен у Ср. Карловци 6. дец. 1895. од Њег. Светости патријарха Георгија.

Нектарије Аргировић, јерођакон, рођ. у Ст. Бечеју 1865. Свршио гимназију са испитом зрелости. Рукоположен у Вршцу на Спасовдан 1898. год. од Њег. Високопреосвећенства господина епископа Гаврила.

Искушеник: Коста Петровић, рођ. у Вршцу. Свршио монашку школу у ман. Опову 1. ђак. (Свршиће се).

Дописи.

Д. Сечуј, 24. маја (5. јуна) 1899.

(*Дочек Његово Високопреосвећенства, господина епископа будимског Лукијана Богдановића*). Већ више од два месеца дана како се чује, да Његово Високопреосвећенство намерава да обиђе своју паству у питомој Барањи. У свакој општини међу народом српским, овладао је неко нестрплење. По улицама, зборовима, свуда се само о томе говорило, хоће ли доћи владика? кад ће доћи? Боже хоће ли и код нас доћи?

Жељно ово очекивање, нестрплење и бојазан народа српског, у овим крајевима оправдала је, јер у току шездесет и неколико година, многа су високопреосвећена господа Епископи намеравали паству своју походити, но намеру своју, ни један у делу извео није, те није се чудити што и најстарији људи, којима је сада до осамдесет година, видеше епископа свога као школска деца.

Што не учини у пизу читавог једног полсталећа, ни један од Архијереја, учинио је наш добри Архиепископ Лукијан, и то већ у првој години узвишене Архијерејске службе своје.

У Мохачу, где је седиште протопрезвитерата, отпочело је Његово Високопреосвећенство каноничну визитацију. По програму за дочек високог госта, који је сачинио приређивачки одбор мохачки, многим општинама је криво учињено, јер најближе општине као Д. Сечуј изгубише из вида — дочим је у нека места и двапут одлазио — што никако није требало учинити. Но хвала буди земаљском посланику нашем и врлом Србину високобл. г. Јагићу, што се у последњи час заузео, да Његово Високопреосвећенство посети и нашу негда славну и богату, сада малену и сиромашну општину, негда славно седиште патријаршије.

24. мај, тежати дан, постаде за нас Сечујце најсвечанијим празником. Украшена св. црква и школа, окићени домови, подигнути славолуци, чекају високог госта. Преобучен народ, младеж на коњи и коли, лети у сусрет Архијереју својем, поздравља Га са речима: Добро нам дошао св. Владико. Старци и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

деца, окупише се око свога младог свештеника и учитеља, у дворишту црквеном, да га ту поздраве и у св. храм отируте.

У 6 сахата стиже Његово Високопреосвештенство, праћено мноштвом коњаника и кола.

У пратњи високопреосвештеног господина Епископа били су високобл. г. Јагић посланик земаљски, г. Андрић председ. црквене општине мохачке, окруж. протопрезвитер, епарх. бележник, дворски ђакон, окруж. судија и др. Пред црквеним дворештем поздравио је високог госта, потпредседник цркв. општине кратким говором; одушевљењу и клицању „Живео“ не беше краја. Примив часни крст од свештеника, уз појање храмовног тропара кренуо се високопреосвећени господин Епископ у св. храм; са једне и са друге стране у бело обучене девојке и младе бацале су по травом посуту путу пред високог госта цвеће, поздрављајући га са „Живео“ и „Добро нам дошао“. У свежеом храму, окићеном зеленилом, после молитве, поздравио је високопреосвештеног Епископа млади свештеник г. А. Плештић, кратким, врло лепим и смишљеним говором.

Његово Високопреосвештенство, захвалио се на поздраву, и изговорило је народу врло лепу поуку. Оне бирани речи, којима он позива народ да пригрли св. цркву своју и школу, та два најсигурнија пристаништа, у којима слободи вере и народности наше никакве буре нахулити не могу, поучне речи те учиниле су врло велик утисак на присутну паству. А како је тек многи родитељ горко уздануо, када се окренуо младежи, те их опомиње, да се клоне пијанства, банчења, јер се тиме ружи здравље, помрачава ум, и да је пијанство извор свију зала.

После ове поучне, разумљиве пастирске поуке, ушао је високопреосвештени господин Епископ у св. олтар, где је све у најбољем реду нашао, те похвалио младога свештеника. Из цркве, праћен васколиким народом, отишао је високопреосвештени господин Епископ у школу која је, окићена зеленилом, врло леп утисак учинила на све присутне, видећи да је школа свима потребним училима снабдевена, и пошто је сам испитивао децу, која су питањима удовољила, — похвалио је трудољубивост и марљиви рад младог учитеља.

Изишав из школе, стао је на сред дворишта црквеног, испитујући благим погледом пуним љубави и достојанства, хотећи из уста народа, да чује шта га тишти, те да му ране вида. Милина беше видети младог Архиепископа окружена верно оданом му паством, како га пита за све, па га пита „јесте ли задовољни са свештеником?“ Сви као из једног

грла и старо и младо повиче: „Задовољни смо, таког свештеника још нисмо имали.“ Његово Високопреосвештенство, задовољно овом изјавом народа, која изјава служи као најбоље сведочанство о владању и раду младог свештеника, рекло је још и ово: „Кад сте ви задовољни учините и ви, да и он буде задовољан, називајте му стан, повратите му незаконито присвојену земљу, то је жеља моја, а и заповест.“

У овом свечаном тренутку, са болом у души приметити мсрам, како се од свег друштва оделио један „господар“, одборник и скупштинар на жалост, те се крије испред блага погледа и савета Архиепископа свога, осећа да је крив, јер његовим ревносним заузимањем, кортешовањем и бунењем народа, — у коме послу га је помогао бивши учитељ (сад у миру), одузета је земља, коју су вредни грађани Сечујски из прилога св. цркви подарених, свештенику на уживање купили; исти „господар“ је управо и узрок са својих неколико „искрених пријатеља“, што иначе свесна општина, људи благе и поносне нарави, у току од осам година свима налозима претпостављених власти не удовољеше.

Задовољан у цркви са свештеником, у школи са учитељем, свратио је високопреосвештени г. Епископ са пратњом својом у парохијски стан, у стару патријарашку резиденцију, која се у врло жалосном стању налази. Ту га је дочекао свештеник-домаћин, увео у просторије дома свога да се високи путник, од пута одмори, и за скромном постављеном софром поткрепи.

У 8^{1/4} у вече кренуо се високопреосвештени г. Епископ са пратњом својом у Мохач, испраћен исто онако сјајно, љубављу стада свога, као и што дочекао беше, — испраћен, да настави пут, по коме га љубав према стаду носи, а љубав стада срета и прати.

Одушевљење је у народу неописано, на лицу свакога читати се може неко задовољство, из уста многих чуло се што нам не дође св. Владика на дуже времена; старци и старице, сретне пресретне, са поносом гледаху у духовног вођу свога, мислећи у себи, кад те видимо млада и крпка, знамо да је крма св. цркве наше у сигурним рукама, а и омладина та узданица народа нашег имаће после нас у Теби у тенким данима, данима искушења, бранитеља и хранитеља свога, који му малаксати дати неће.

Његовом Високопреосвештенству желимо, да му преблаги Творац из извора превечне милости Своје подари здравља, да сретно и задовољно сврши апостолско путовање Своје.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Саборски Одбор) сазвао је за 14. (26.) јуни ове год.

(Седнице архијерејских власти,) сазване у прошлој недељи, не могаше се одржати, јер не беше чланова на окупу.

(Испит зрелости) на Карловачкој гимназији држан је три дана. Од 19 приправљених (14 редовних, 2 приватна и 3 екстернисте, од којих један није дошао ни на писмени, а она двојица на усмени испит приступили су испиту и полагаали га њих 16, а положили су га њих 13, и то 5 с одликом, 8 добро, а 3 су упућени на поправа после два месеца. Са одликом су положили: Јован Васић родом из Поинаца, Димитрије Јагодић из Рајића, Милан Јаковљевић из Карловаца, Адам Прибичевић из Костојнице и Милан Хајдин из Новог Сада.

(Хаџилук браће Сантовчана.) Побожно расположење и стална преданост православљу, повела је ових дана постојећу нашу браћу из Сантова у светиње наше фрушкогорске. Прођоше кроз некадашњу „српску Атину“, преко чаровног „венца“ па кроз Бриг стигоше у Раваницу на гроб светога Лазара, ту се причестише и душу оснажише светомљу православља, срце загрејаху љубављу за Српство, а тело од пута одморише. Отуда одоше и походише гроб цара Уроша у Јаску, па задужбине Хоново и Крушедол — свуда, на сваком кораку водила и пратила их је љубав њихова верна пратица и правога учитеља г. Илкића, а тако исто дочекивала и пратила их је љубав и гостољубље браће им српске. У уторак пред подне стигле су хаџије и у престоницу српских митрополита и патријараха, у престоницу своје поглавице, коју као добра деца истински љубе и поштују. По доласку држало се у саборној цркви благодарјење. Богослужење је било свечано и ако се нико није приправљао за то, јер се није знало кад ће доћи Сантовчани. На благодарјењу служило је девет свештеника, а на кору су гимназијалци одушевљено појали. На свршетку изговорио је г. прота Ј. Вучковић кратку и лепу беседу. Из цркве пређоше Сантовчани и остала публика у двор патријарашки, ту у свечаној дворани дочекала је нова паства са изразима највећег поштовања својега архијереја. Млади и одушевљени вођа и учитељ Сантовчана изађе пред Сантовчане и кратко, а лепо и одрешито поздрави Његову Светост у име нове пастве, која је са свога побожнога пута дошла и у Карловце, да се поклати, ода достојно поштовање, и за знак љубави целива св. десницу своје миломе архијереји, који се много стара и љуби нову паству, и уједно да пожеле, да Бог поживи Његову Светост дуго, на корист и славу свете цркве и народа. Иза поздрава заори се одушевљено поздрав из грла Сантовчана и остале публике: Живео! Његова Светост је очинском речи одговорила на поздрав. Радује се, да и својим очима види пред собом љубаану му паству, похваљује им ревност и по-

божно дело, да су се кренули да походе св. српске задужбине; утврђује их у вери у коју својевољно пређоше, препоручује да се клоне оних, који их заводе и обећава и даље да ће се бринути за њихове потребе. Када је Његова Светост завршила реч, ступи са престола и пређе невином детенцету, које је држала мати Сантовкиња у наручју и помилује га нежно, а Сантовчани редом приступаху руци Његове Светости целивајући му. После тога разгледаху хаџије патријарашку палату, а по том угушћени у двору крену се са својим честитим учитељем г. Илкићем преко Новог Сада својим домовима. — и.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

С Т Е Ч А Ј. 69 1—3

На упражњену парохију I. разреда у Батајници. Компетенти прописне своје молбенице имају надлежним путем архид. конзисторији до конца месеца јуна по ст. о. г. поднети.

Председништво архијерејске конзисторије у Карловцима 3. (15.) јуна 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

С Т Е Ч А Ј. 70 1—3

На упражњену парохију V. разреда у Манђелосу расписује се стечај с тим, да компетенти своје прописно инструктиране молбенице архијерејској конзисторији до конца месеца јуна по ст. надлежним путем поднети имају.

Председништво архијерејске конзисторије, у Карловцима 3. (15.) јуна 1899.

Георгије с. р.
Патријарх.

Ad. 22. маја (4. јуна). 63 2—3

С Т Е Ч А Ј.

На српској православној вероисповедној школи у Новом Св. Ивану, са којим је местом склопана ова плата: 800 круна (400 фор.) у готовом новцу; 80 кр. (40 фор.) за пофторну школу; 50 круна (25 фор.) за вођење пера у одборским и скупштинским седницама, како школским, тако црквеним, два јутра ораће земље, на коју учитељ св. терете државне плаћа и за коју се може добити 40 фор. аренде.

Учитељ ће бити обвезан школском уредбом прописане предмете предавати и децу у црквеном појању обучавати.

Компатовати могу само они, који су саборску препарандију свршили и испит из мађарског језика положили.

Општина жели, да се компетенти лично пријаве, што ће се јако у обзир узети.

Рок стечају је 11. (23.) јула о. г. када ће се и избор обавити.

У Новом Св. Ивану 21. маја 1899.

Председништво.

Бр. 593. Е. К. 52. ex 1890.

66 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију П. разреда у Блињи, у протопрезвитерату петрињском.

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 29. априла 1899.

Михаил
епископ.

Бр. 407. Е. К. 54. ex 1898.

67 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Машвину, у протопрезвитерату плашчанском.

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 29. априла 1899.

Михаил
епископ.

Бр. 430. Е. К. 55. ex 1899.

68 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију I. разреда у Бузети, протопрезвитерата киринско-глинеког,

Рок пријављивању до 8. (20.) јулија 1899.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Плашком, 29. априла 1899.

Михаил
епископ.

Ad бр. К. 214/213. ex 1899.

60 3—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Драгутина Дарабуца и: Јакова против супруге му Марије рођ. Барачков, сада непозната боравишта — овим се позива супруга Марија, да има у року од 6 месеци, рачунајући од дана првог уврштења овога едикта у новинама, овој конзисторији или сама лично престати или место свога садањег пребивања пријавити, јер ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице Архидијецезалне Конзисторије, држане у Карловцима 28. априла (10. маја) 1899.

Архидијецезална Конзисторија

ОГЛАС. 65 1—1

Дана 13. (25.) јуна о г. обдржаваће се у 2 сата по подне у просторији срп. цркв. општине у Бешки усмена дражба ради издавања под закуп 160 јутара ораће земље на 6 година.

Дражбодатељи имаду пре дражбе положити у руке председника 5% жаобину.

Досталац има положити 10% јамчевина увјети могу се сваки дан код председништва. Увидити.

Из седнице срп. цркв. општине у Бешки, дне 16. (28.) маја 1899.

Председник:
Васа Баор

Перовођа:
Петар Крстић

ДРУГИ ОГЛАСИ

**ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА**

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошна бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS